Arbetsmarknadsdepartementet

103 33 Stockholm

Europeiska kommissionens förslag till förordning som ändrar förordning 2019/1149 om den Europeiska arbetsmyndigheten, med mera

(A2026/00917/ARM)

Ändring av förordning 2019/1149

Artikel 13
Förslaget innebär att medlingsförfarandet förenklas bland annat genom att reduceras till en enda fas. I Explanatory memorandum till förslaget (s. 10) anges:

> Concerning mediation, options included (i) simplifying the complex procedure to incentivise its voluntary use or (ii) introducing stricter conditions which require Member States to provide formal, substantiated justifications for opting out of mediation. The first option of simplifying the procedure is preferred, because it is expected to reduce administrative friction without threatening to damage the mutual trust required for voluntary dispute resolution.

Frågan är om detta kommer att göra att fler medlingsärenden överlämnas till den Europeiska arbetsmyndigheten (ELA) när medlingsförfarandet ändå ska vara frivilligt.

Försäkringskassan anser att det är otydligt vilka socialförsäkringsfrågor som enligt förslaget ska kunna hamna hos ELA för medling. I Explanatory memorandum till förslaget (s. 30) anges att reformeringen av ELA:s medlingsfunktion skulle kunna vara ett komplement till exempel SOLVIT, eftersom det kunde öka potentialen för att olösta fall i SOLVIT skickas till ELA för medling. Av artikel 13 framgår dock att det ska handla om att medlemsstaterna har divergerande synpunkter och att de är parter i en tvist. Försäkringskassan noterar att ärenden hos SOLVIT avser enskilda som upplever problem i en annan EU-stat på grund av att myndigheterna där inte följer EU-lagstiftning. Att en enskild upplever att rätten till fri rörlighet påverkats negativt behöver dock inte betyda att medlemsstater har divergerande synpunkter eller är i en tvist om en viss fråga.

Vad gäller SOLVIT:s rätt till överlämnande av ärenden ser Försäkringskassan en risk för att medling blir en sorts överklagande av beslut som nationella myndigheter har fattat och som enskilda är missnöjda med. Ärenden med enskilda personer som part är därför inte lämpliga för medling och SOLVIT-ärenden är i grunden sådana ärenden även om de ska vara avidentifierade i medlingsförfarandet. (Jämför punkt 4 i Administrativa kommissionens beslut A1 enligt vilket samråds- och förlikningsförfarandet ska avbrytas om ärendet har överklagats till domstol eller förvaltningsmyndighet enligt nationell lagstiftning i den medlemsstat där den institution som utfärdade den berörda handlingen finns.) Även om det inte är tänkt att medlingen ska gälla det enskilda ärendet kan den innebära en uppmaning om en annan tillämpning av lagstiftning. Tillämpningsfrågor är därför inte heller lämpliga för medling.

Det finns, förutom nationella möjligheter till överklagande och SOLVIT, andra förfaranden som till exempel Cooperation and Conciliation Board (CCB) inom Administrativa Kommissionen. I Impact Assessment report (s. 73) anges att medlemsstater kan föredra det förfarandet. Försäkringskassan anser att ELA:s medlingsförfarande i förhållande till CCB skulle behöva belysas ytterligare. Därutöver finns EU-kommissionens möjligheter till dialogförfarande, att inleda överträdelseförfarande och även att ta frågor till EU-domstolen. Institutionerna är också skyldiga att kontakta varandra vid problem med tolkningen eller tillämpningen av förordningen som kan få till följd att rättigheterna för en person som omfattas av förordningen ifrågasätts. Det kan innebära att en och samma fråga kan komma att behandlas parallellt i flera olika förfaranden. Försäkringskassan anser sammanfattningsvis att medlingsförfarandets funktion på socialförsäkringsområdet fortfarande är oklart.

Artikel 23 a
Försäkringskassan anser att förslaget var det gäller dataskydd är fragmenterat. I artikel 23 a punkt 2 och 3 (s. 31 Explanatory memorandum) tas frågan om känsliga personuppgifter och lagringstid upp. I förslaget (s. 26) indikeras att the ELA blir personuppgiftsansvarig, men specificerar inte för vilken eller vilka behandlingar av personuppgifter. Försäkringskassan anser att det vore önskvärt att utveckla regleringen av dataskydd, till exempel genom tillägg i artikel 36 (under rubriken Transparency, protection of personal data and communication) eller överväga om dataskydd ska ges en egen artikel.

Artikel 23 d
I artikel 23 d punkt 1.c) stadgas att ELA ska ha tillgång till ”data on the use of the EESSI system”. Försäkringskassan anser att det är oklart exakt vad detta syftar på. Är det datan (personuppgifterna) i systemen som kommer att användas eller "data om datan" det vill säga att inga personuppgifter behandlas (se också Explanatory memorandum s. 35 och 70).

I punkt 30 i ingressen (s. 25) anges att det kan handla om (”may relate to”) data som insamlats enligt artikel 91 i förordning 987/2009 (dvs. statistik) eller data gällande intyg enligt artikel 19 (2) i samma förordning. Om det skulle kunna vara fråga om annan data är det viktigt att det tydligt framgår vilken den är. Försäkringskassan noterar i detta sammanhang att det av artikel 23 d punkt 2 framgår att tillgång till information gällande specifika utbyten mellan medlemsstaterna kräver att medlemsstaterna medger det.

Artikelns punkt 1 och 2 om i vilka syften som ELA får behandla data har getts en vid tillämpning som bland annat omfattar att stödja medlemsstaternas informationsskyldigheter och analytiskt arbete till att hitta ärenden för medling. Enligt Försäkringskassan framstår det som oklart hur ELA ska hitta ärenden från data. De kan behöva personuppgifter och uppgifter från nationella system för att överhuvudtaget kunna avgöra om det är ett ärende. Därutöver är frågan hur ELA bara utifrån data ska kunna avgöra om det är en tvist mellan medlemsstater. Det kan ta resurser från de nationella myndigheterna när ELA letar data för att starta medlingsärenden, samtidigt som det enskilda ärendet kanske inte ens handlar om att medlemsstaterna är oense.

Försäkringskassan vill även lyfta frågan om hur personuppgifter ska hanteras av ELA i förhållande till nationella myndigheter om de hittar ärenden. Hur ska ärendena presenteras för myndigheter då personuppgifter inte ska användas i medlingsärenden? ELA kan nästan komma att få en slags tillsynsfunktion över nationella myndigheter. Finns det stöd i regelverket för att ge ELA en sådan funktion?

Försäkringskassan har inte några synpunkter på förslagen i övrigt.

Beslut i detta ärende har fattats av rättschef Ingrid Utne i närvaro av rättslig expert Susanne Widding-Gidlund, den senare som föredragande.

Ingrid Utne

Susanne Widding-Gidlund